

Carrer de Migdia

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carrer de Migdia. Navàs
Alçada: 362

Coordenades:

Latitud: 41.89831
Longitud: 1.8793
UTM Est (X): 407038
UTM Nord (Y): 4639093

Classificació

Número de fitxa: 08141 - 437
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XXI
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Substitució d'un bon nombre de cases originàries
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 07.CA. Nivell 4. Ambiental
Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: Propietaris diversos
Autoria de la fitxa: Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 13/09/2021 - 09:32

Descripció

Carrer del nucli urbà de Navàs que és el primer que es va formar al poble, a partir de finals del segle XVIII. És l'únic carrer del nucli antic que no té un traçat rectilini, sinó amb corbes i rasants, ja que és successor d'un antic camí. El carrer conserva en bona part les cases originàries, per bé que se n'hi han aixecat algunes de construcció més recent i d'altres han estat reformades, en alguns casos amb intervencions que han desdibuixat la coherència formal i tipològica del conjunt. Originàriament, era format per un tipus de casa popular i pagesa entre mitgeres, fonamentalment del segle XIX. Probablement els exemples que més s'acosten a aquesta casa-model originària són les número 16 i 18. Es tracta de cases unifamiliars que es desenvolupen en planta baixa i un pis, amb dos eixos d'obertures i la coberta a dues aigües amb el carener paral·lel a la façana principal.

Una altra casa també de caràcter pagès però força més gran és cal Pujol (número 30). En aquest cas es troba en una situació aïllada a l'extrem est del carrer, cosa que genera una bifurcació, i adopta la forma d'un petit mas. Un exemple amb façana de composició més acadèmica és la casa número 22, caracteritzada per un ampli balcó corregut sobre mènsules que destaca sobre una paret blanca.

Altres cases que també tenen interès perquè han conservat, en més o menys mesura, la tipologia originària són les número 11, 13, 20, 25, 27, 29 i 33.

Observacions:

Inscripcions en llindes: 1865 (casa número 27); inscripció de difícil lectura a la casa núm. 25: [...Año 1815? Navas?].

Història

Per aquest indret hi passava un camí molt antic conegut com el Camí Saliner, una ruta transversal per on es transportava la sal de Cardona cap a les terres de Vic i el Pre-Pirineu. Venia de l'oest passant pel Mujal i travessava el Llobregat prop d'on hi havia el molí de Castellet, a l'altra banda de l'actual fàbrica Forcada. Entre finals del segle XVIII i la primera meitat del segle XIX s'hi formà el primer carrer de Navàs, anomenat carrer de Migdia.

El seu desenvolupament es coneix amb molt detall per la recerca que hi ha fet en Josep M. BADIA (1984). Les primeres cases es van construir a la dècada de 1790. Eren les de Cal Pasqua, Cal Teixidor i Cal Batlló (corresponent als actuals números 7, 9-11 i 5 respectivament), però cap d'elles no s'ha conservat. La primera la va fundar Pasqual Santacreu, fill de la casa de sant Genís. Tot i que la data exacta no es coneix, sabem que va ser amb anterioritat a 1799. La segona casa fou construïda per Vicenç Corominas, nascut al Mujal, que era teixidor de lli, un ofici que va donar nom a la casa. La tercera casa fou aixecada per Jaume Arnau i Batlló, que provenia de Vallcebre. L'any 1799 es va comprar el terreny per construir-la, i el 1802 es va casar.

A la primera meitat del segle XIX ja hi consten altres cases, com la casa del Bosch, Cal Vicenç Lladó, Cal Pigot i Cal Rabeia, corresponents als números actuals 17 i 15. A la segona meitat del segle s'hi afegixen les de Cal Ferrer Ros, Cal Vicenç nou, Cal March Lladó (principis de la dècada de 1850), Cal Pere Pons (1855), Cal Ton Mestre, Cal Picons (probablement del 1859), Cal Xic de la Casa (ja hi era el 1867), Cal Pujol (entorn del 1860), Cal Deri (entorn del 1876). Ocuparien els números actuals del carrer 19-21, 25, 27, 31. De totes aquestes cases només la de cal Ton Mestre es desconeix amb exactitud on era, i es diu que

podria ser una de les situades entre el número 20 i 26. Així, l'any 1859 Navàs ja comptava amb un nucli d'onze cases.

Aquestes cases s'edificaren en terrenys de Cal Pere Cases, que es trobava a la vora d'aquest mateix camí que venia del Mujal. Cal Pere Casas tenia el domini útil d'aquestes terres, mentre que el domini directe (derivat dels drets feudals) el tenia el monestir de Ripoll des del segle X. Per això els habitants que s'hi van establir havien de pagar un cens al monestir. Els fundadors d'aquestes cases procedien majoritàriament de pobles veïns, com Balsareny, el Mujal, però també de més lluny, com Vallcebre o Coaner. Solien ser fills segons i la majoria feien de pagès. En el cens de 1877 es comptabilitzen 39 pagesos, 3 traginers, 2 paletes, 1 pastisser i un pastor.

Bibliografia

BADIA MASGRAU, Josep M. (1984). "El primer carrer de Navàs", Endavant, núm. 5, Navàs.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages). Ajuntament de Navàs. Fitxa 07.CA

PIÑERO, J. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa C. 4.

